

FALZUM

PŮVODNÍ
ČESKÁ
DETEKTIVKA

Malerleinwand &
Farben-Fabrik
A. EBESIEDL
WIEN
I. Opernring 5

ROMAN LUDVA

HOST

ROMAN LUDVA: FALZUM

Brno 2012



FALZUM

**ROMAN
LUDVA**

© Roman Ludva, 2012

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2012 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7294-753-9 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-754-6 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-755-3 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-756-0 (Formát MobiPocket)





I / GOTICKÉ ZVONĚNÍ



Seděl a čekal. Páter Adam Vlha čekal na světlo. V pracovně byly slyšet jen hodiny a ševlení jeho dechu, pravidelné nádechy a výdechy nosem. Tik tak, tik tak. Čekání na světlo. Všemohoucí a milosrdný Bože, pohleď na moje trápení, zbav mě toho, co mne tíží, a ujmi se mě, abych pocítil tvou otcovskou dobrotu a lásku. Amen. Slova modlitby se knězi vkrádala do úst automaticky. Vynořovala se ze tmy jedno za druhým jako vagóny nočního nákladního vlaku, který projíždí svým těžkým rytmem stanicí. A cestující na peróně si ho vůbec nevšimají. Ale byl to jen vnitřní hlas. Kněz tiskl rty k sobě skoro křečovitě. Ovšem oči, ty neovládal. Pokolikáté už, posedmé, podeváté? Samy od sebe zas sklouzly k baroknímu klekátku.

Tak polovina 17. století, pane faráři, řekla mu před spoustou let mladá restaurátorka, která se na klekátko přišla podívat poté, co ho našel na půdě venkovské fary v Beskydech. Dáte to dohromady, slečno? Dám, ale bude to chvíli trvat. Času dost. Ještě tady, a podal jí krucifix, který na tom byl zřetelně hůř než klekátko, pravá ruka Spasitele byla v lokti téměř odtržena. To k tomu nepatří, řekla rozhodně po chvíli, kdy si čtyřicetcentimetrového Krista s čistě propracovanou muskulaturou prohlížela. Jak nepatří? No, ten krucifix je o pár desítek let mladší, tak začátek 18. století. A je to jiné dřevo, což ovšem nemusí zase tak moc znamenat. Klekátko je ořech, krucifix

lípa. Ale každopádně je mezi tím rozdíl několika desetiletí. Což je určující. Kristus je polychromovaný, jsou tu zbytky... A jak ho zkoumala tak zblízka a pramen delších blond vlasů klouzal po kříži, několik z nich se tam o cosi zadrhlo, možná o ostrý zbytek polychromie nebo o hrubý lom Kristovy paže v lokti. Restaurátorka ke kněžzovu údivu uvízla, kudlilo ji to a nemohla tam ani zpátky. Pomohl byste mi, pane faráři? Jistě, samozřejmě. A co nejjemněji zacuchaný pramínek vysvobodil. Promiňte, řekla rozpačitě. Ta omluva ho pobavila. Smím se zeptat, odkud to máte, pane faráři? Víte, klekátka vypadá na německou práci, což odpovídá severu Moravy a Slezsku. Ale krucifix je jiný, jemnější, navzdory barokní košatosti velmi elegantní, tipovala bych italskou školu... Záměrně vynechal podrobnosti. Přece jí nebude vykládat, že přes tři sta let staré klekátko sloužilo na půdě fary jako schůdky k otevírání vikýře, když se tam sušily vyprané spodky jeho předchůdce. A navíc ještě plnilo funkci stojanu na bůhvíjak starý, rozlámaný a rezavý bicykl značky Eva, písmena už byla na rámu sotva čitelná. Ten byl do klekátka vklíněn zboku mezi dva velké, bohaté květy růží, které tak sloužily jako držák předního kola. A krucifix byl vedle ve starém dětském kočárku. Možná ho tam kdysi uložily děti z rodiny nějaké farní hospodyně, když si hrály na maminku a na tatínka.

Na tomto klekátku a před tímto krucifixem se modlil, kromě pár let po vysvěcení, celý svůj kněžský život. I dnes večer. A chtivé oči, zapřažené do strachu jako do temného spřežení, sklouzávaly ke klekátku během postupující noci zas a zas. Proti jeho vůli. Přesná slova modlitby, jež přinesou odvahu. Nebo aspoň úlevu. Ne, už ne.

Tik tak, tik tak. Dvě hodiny po půlnoci. Otočil se zpátky k oknu, u kterého seděl už několik hodin. Samozřejmě potmě. Čekání na světlo. Ale okna malého kostela spala. Odtud na ně měl dobrý výhled. Větve silného dubu, který pamatoval ještě barokní tvář kostela, sahaly sice až do okna, ale zakrývaly ho jen z poloviny. A teď se pohnuly. Přistávající velký stín, jako model letadla. Chvilí mu zas trvalo, než si to uvědomil. Jako

vlastně pokaždé, když ho přátelský stín v noci navštíví. Kněz hleděl do očí puštíka. Sova létala na starý strom se spoustou dutin lovit už několik měsíců. Teď byla snad metr od okna a jako by z kněze nespouštěla oči. A on je nespouštěl z ní.

Budiž světlo. Sova se ani nepohnula, kněz taky ne. Takže světlo spíš tušil, jako poslední mihnutí žlutého hada, než zmizí ve spálené trávě. Zadíval se na okna kostela. Nic, jen venkovská tma s cancourem odlesku z uliční lampy vzadu za kostelem. Okna jsou tmavá. Plná temné naděje, uvědomil si.

Ale ne. Jsou tady, samozřejmě. Pán je mé světlo a má spása, koho bych se bál. Teď světlo uviděl naprosto jasně. Tenké a náhlé jako prásknutí bičem. A znovu. Nestále, ale příčinnivě se míhalo za temnými kostelními okny — stínové divadlo naruby. Kněz se pokřižoval a vyšel z pracovny. Bílý kolárek na jeho krku zářil.

Ale trvalo mu dobrých deset minut, než vyšel ven. Potmě nemohl najít klíče. A taky ještě stále váhal. Teď už však spěchá přes trávník ke kostelním vratům.

Možná jsem měl přece jen zavolat policii... Ne, tohle je na mně!

Jak to, že neslyšel auto? Museli přece přijet autem. Ale zvuk motoru by byl dobře slyšet i přes zavřené okno, tím spíš v noci. Neslyšel nic.

Vrata kostela byla zamknutá. Když vešli dovnitř, asi za sebou zamkli. Děsivá opatrnost. Už skoro zasouval velký klíč do mohutného kovaného zámku, když mu to došlo. Opatrnost. Přijeli z druhé strany a z kopce od Jeseninky vypnuli motor. Tak mohli pohodlně dojet až ke kostelu a hlavně k jeho boční kapli svatého Jana Nepomuckého. Tiše. Stiskl klíče pevně v dlani a zamířil ke kapli. Ve spěchu přejížděl očima po autech zaparkovaných v ulici. Ta dodávka, tmavá dodávka, asi černá nebo tmavěmodrá. Nebývá tu. Stála pod stromem na druhé straně silnice, takže nemohl přečíst poznávací značku. Nikdo v ní není. Všichni jsou uvnitř v kostele.

Ano, všichni byli uvnitř v kostele, a jeden byl uvnitř v dodávce. Seděl vzadu a přes tmavé sklo sledoval celé prostranství

před vchodem do kaple, odtud ho měl i díky uliční lampě za kostelem jako na dlani.

„Farář jde ke dveřím do kaple,“ říkal právě klidným hlasem do mikroportu, který mu trčel před ústy jako hádě.

„Co tady do prdele teď chce?“ zněla odpověď.

Ten, co seděl v autě, na to neřekl nic, mlčky kněze sledoval pohledem stejně klidným, jako byl hlas, kterým prve promluvil.

„Už je přede dveřma. Kouká na ně. Ne, kouká do oken kaple... Jde pryč.“

„Kam?“

„Zpátky... Směřem k faře, jak přišel. Teď zahrnul za roh kostela. Už ho nevidím.“

Kněz se vrátil k hlavnímu vchodu do kostela z jediného důvodu: Jestli jsou v kapli — udělá líp, když půjde tudy. Bude mít kolem sebe víc prostoru, než kdyby vešel rovnou do kaple. Těsno.

Ještě můžu tu policii zavolat. Ne, za žádnou cenu ne!

Dvojitý tuhé cvaknutí jeho posledního zámku v životě a těžké vrznutí.

Několik vteřin neviděl nic. Teprve po chvíli začaly ze tmy vystupovat šiky kostelních lavic, bílé žebrovní mělké klenby, socha Panny Marie na oltáři, jež tak snadno drtí nohou hada. Jako přízraky. Z Matky Boží viděl jen světlý stín. Hada s rozeklaným jazykem nevidí vůbec.

Poklekl na jedno koleno a přežehnal se. Spěšně. Prsty ruky, naznačující znamení kříže, se třesou. Svěcená voda, v níž je smočil, studila.

„Haló!“

Chladná ozvěna jeho hlas zmnožila a jako by z něj vysála strach.

Několik hlasitých kroků po dlažbě se šachovnicovým vzorem — bílá a černá pole — směrem k oltáři. Nalevo od něj je kaple, zasvěcená nejslavnějšímu českému světcí. A znovu:

„Haló!“

To už páter Adam Vlha došel až k prvním lavicím. Teď už vidí i hada pod bosou nohou Panny Marie. A taky uviděl stín,

nebo pohyb tak nízko, skoro u země. Co si temného se pomalu přesouvalo od jednoho sloupu k druhému, mezi nimiž se z kaple svatého Jana Nepomuckého vchází do hlavní lodi kostela. Pouze jeden stín.

„Seberte se a vypadněte odsud! Hned!“ Odmlčel se a pak ještě hlasitěji: „Už sem jede policie!“

A jak si jeho oči už zvykly na tmou a soustředily se na jakýkoli pohyb v kapli — od níž teď byl takových deset metrů —, sklouzly k hlavě sochy světce. Dobře rozeznával pět hvězd kolem ní. Leskly se, žhnuly ve tmě jako uhlíky.

Druhý stín se právě plazil jako had s rozeklaným jazykem po oltářní soše Panny Marie za knězovými zády. A teď ji celou zastínil.

„To ne, kurva!“ uslyšel muž sedící v autě ve sluchátkách jednoho z kolegů.

Pak jakoby z dálky slyšel dva těžké, tupé údery, kolorované slabounkým křupnutím a hlasitým zrychleným dechem, který se rozpoznatelně třásl. Následovalo vzdálené žuchnutí.

Po prvním ocelovém úderu kněz zavrával a chytil se lavičky, po druhém se bezvládně sesunul na vyvýšený stupeň před oltářem.

Stíny pracovaly chvatně a mlčky. Jen řinčení náradí, rychlé kroky. Háďata mikroportů se jim před ústy možná maličko třásla. Pak náhle ticho, jak veškerý pohyb ustal.

„Všechno?“

„Jo, do prdele, všechno.“

„Jdeme ven.“

„Můžete,“ řekl klidný hlas muže v dodávce.

Dveře kaple se otevřely a cancour světla z uliční lampy se na okamžik dotkl bezvládného těla před oltářem. Zpod hlavy vytékal potůček krve, druhý stékal po zářivém kolárku. Dveře utály světlo jako gilotina. Pak jen dvojí cvaknutí zámku a po chvíli startování auta. A vzdalující se, klidný zvuk motoru. Ticho.

Páter Adam Vlha nic z toho nevnímal. Nebyl si jistý, jestli pohybuje rty, nebo slova jen naposled hučí v hlavě. Nebyl si jistý ani tím, jestli rukou opravdu šátrá v kapse saka.

Ave Maria, gratia plena,

Vytáhl z kapsy asi zápalku a položil ji vedle sebe, přišlo mu, že váží tunu. Doufal, že se mu to nezdá.

Dominus tecum.

Teď jeho ruka snad našmátrala v kapse jakýsi lístek a položila ho kousek vedle zápalky. Ano, určitě pokládám kousek papíru na podlahu, cítím ho mezi prsty...

Benedicta tu in mulieribus,

Nějaký kousek kovu, mince, možná mince. Umírající ruka se sunula po chladné podlaze.

et benedictus fructus ventris tui, Jesus.

Třesoucí se prsty nahmátly v kapse dvě tři drobnosti najednou. Ne, jen jednu věc, musí jich být pět... Ano, silné dřívko... To je tesařská tužka, takový tupý zbytek. Tesařská tužka už putuje k minci. A teď kousek od ní a do oblouku... Zrovna tesařská tužka, usmál se, jenom se mu zdálo, že se usmál.

Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus,

Něco oblého a většího, asi jako balíček žvýkaček. Prsty, v nichž tedy svíral cosi oblého, se dotkl tesařské tužky a od ní ruka putovala kousek níž... Položil to. Pět, je jich pět.

nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

Chtěl zkontrolovat, jestli všechno poskládal do kruhu, aspoň přibližně, aspoň přibližně. Pět v kruhu. Ale bál se, aby vše spíš nerozházel. *TACUI.*

A taky uviděl to světlo. A tak tady všechno nechal být a šel za ním.

První, co kapitán Josef Rambousek uviděl, byl ten nápis na tričku. Bílý nápis na černém tričku, konstatoval s poněkud suchou přesností. A neokázalý. To musí uznat. Drobné bílé verzálky, dobře čitelné jen zblízka, na sebe rozhodně nestrhávaly pozornost nějakou grafickou rozjíveností, to ne. Ale obsahovou rozhodně. Obsah nápisu byl podle Josefa Rambouska okázalý až příliš. Jednak tím, kdo měl tričko na sobě, ale hlavně, při jaké příležitosti — kam se tak oblečený chystal vejít.

To Josef měl na sobě jeden ze svých obleků, co si nechával šít. Žádná konfekce. Temně zelené sako a kalhoty, zdálky vypadaly skoro černé, černá košile a starorůžová vestička. Pod krkem zářil úzký černý motýlek se starorůžovými puntíky. Hladké černé boty bez jakýchkoli ozdob a viditelných švů. Na očích měl Josef dioptrické brýle s ultramoderními úzkými obroučkami z průsvitného materiálu. Působily až funkcionalisticky stroze. Doslova všem Josefovým kolegům přišlo jeho módemství nemístně přepjaté. Josef to věděl, ale bylo mu to jedno. Jako by se šedesátiletý kriminalistický matador pokoušel vyvolat staré časy, které nikdy nebyly. A teď si v hlavě sumíroval, co všechno může znamenat nápis na tričku jeho nového kolegy.

DEAD CAN DANCE.

„Mrtvý může tančit?“ ujišťoval se.

Poručík Kryštof Fridrich možná okamžik nevěděl, na co se ptá. Pak se ale nepřítomně usmál, rozhrnul odřenou koženou bundu a mrkl na tričko, jako by zapomněl, že ho má na sobě. Usmívá se jako kluk. K někomu, kdo si na sebe vezme tohle, když se chystá do kostela, a hlavně za takových okolností, klukovský úsměv vůbec nejde, pomyslel si Josef.

„No... doslova jo,“ odpověděl Kryštof Fridrich zamyšleně, už bez úsměvu. „Mrtví mohou tančit. Je to název takové rockové kapely. Často se to překládá volněji a jinak — něco jako *Probuzeni k tanci*.“

„*Probuzeni k tanci*...“ opakoval Josef, pokýval hlavou a zahleděl se na venkovský kostel s otevřenými vraty. Hlídali u nich dva policisté, a celé prostranství před kostelem bylo uzavřené a oblepené pestrými policejními páskami. Za nimi postávalo pár místních: starší muž v holínkách a s kosou, mladá maminka s kočárkem a s divoce obarvenými vlasy, převládala v nich červená a černá — podivuhodný Stendhal, napadlo Josefa —, poštačka s brašnou na kolečkách a taky nějací chlapi, co se sem přesunuli od obchodu, kde vítali další den dalším lahvoým pivem.

Před pár hodinami to Josefovi řekli. Z Olomouce jim s vraždou kněze ve Svatém Janu přijede pomoci poručík Kryštof

Fridrich. Josef se s ním už setkal, a víc se dověděl z jeho útlého spisu: Třiačtyřicet let, otec neznámý, od devíti let vychovávaný dědečkem, dětství a mládí prožil ve Starých Hamrech v Beskydech, od absolvování policejní akademie působí v Olomouci, věřící, zájmy — vlaky a chůze, jako kluk chtěl být knězem nebo strojuvůdcem, policistou se stal z bezradnosti. Poslední položky ho zaujaly: kněz, strojuvůdce, bezradnost, věřící, vlaky a chůze. Znělo to jako vtip, který navíc hrubě neladil se základním údajem ve spisu: otec neznámý, vychovávaný dědečkem... Co matka? O té tam nebylo ani slovo. Ačkoli to Josefovi přišlo poněkud neslušné, pokoušel se o ní něco dovědět: Zemřela, nebo devítiletého kluka opustila a nechala ho na krku svému otci? Nebo co, hernajs! Ale nedověděl se vůbec nic. A využít policejní informatiky mu přišlo neomalené. Neuvádí-li takový základní údaj ve svém spisu, asi má důvod. Jisté bylo jen to, že matka uvízla Josefovi v hlavě, bůhvíproč.

Potkával se s Kryštofem Fridrichem na poradách speciální skupiny, vytvořené z kriminalistů policejních správ z celé republiky, která už několik let koordinovala řešení případů krádeží uměleckých předmětů. Především starožitností a sakrálních památek. O pauze během prvního setkání se kolegové mezi sebou bavili o tom, co je sem přivedlo — specializace, zájem, příkaz nadřízených — a z hloučku vedle sytě zaznělo: Dobrodružství. Ohlédli se snad všichni, Josef taky. Taky se skoro všichni zasmáli. Kryštof Fridrich se však ani neusmál. Jenom to tak klukovsky konstatoval, dobrodružství, ale se zamyšleným výrazem, rozhlédl se kolem sebe a sklopil oči. Tehdy si Josef nebyl jistý, dnes, v tuhle chvíli, už ano: Znělo to jako vtip, ale vtip to nebyl.

„Jo, Probuzeni k tanci,“ zopakoval Kryštof. „Jako metafora to není nejhorší. To byste zrovna vy mohl ocenit, kapitáne.“

„Proč myslíte?“

„Zajímáte se přece o umění, ne? Co?“

„No, o takové umění teda ne. Jak to víte?“

„Co?“

„No, že mám rád umění.“

Zas ten Kryštofův jemný klukovský úsměv. Josef trochu napjatě čekal, co z toho bude.

„Když jste nám přednášel na akademii, uváděl jste jako příklad, už nevím čeho, knížku Thomase de Quinceyho — Vražda jako krásné umění.“

„Aha.“ To Josefa překvapilo. Že si něco takového vůbec pamatuje. „Četl jste to?“ zeptal se se zájmem.

„Ne,“ odpověděl Kryštof suše a pak dodal: „A píše se to ve vašem spisu, že máte rád umění.“

„Vy jste četl můj spis, poručíku?“

„Vy můj ne, kapitáne? To bych se divil. Taky tam píšou, že kromě umění máte rád sladký.“

„To ne,“ pronesl Josef poněkud nejistě. „Tohle tam není.“

„Tak jsem to asi někde slyšel,“ usmál se Kryštof.

Josef udělal pár rychlých kroků směrem ke vchodu.

„Ještě moment, poručíku!“

„Jo?“

„Proč jste tady?“

„No, protože jsem znal oběť. To vám přece řekli.“

„Trochu se bojím, aby vyšetřování nebylo z vaší strany poněkud osobní.“

„Kapitáne, vyrostl jsem ve vesnici, kde páter Vlha působil. Do svých devatenácti let jsem ho vídal skoro denně. Myslíte si, že to může být jiný než osobní?“

Josef se na něj zadíval a už se skoro nadechoval, že k tomu něco řekne. Ale pak jen přikývl a zamířil ke kostelu.

„Majere!“ ještě se ohlédl k hloučku vesničanů, kteří se tísnili za policejními zábranami. „Majere!“

Podporučík Majer, který přivezl Kryštofa z Prahy, kde ho vyzvedl na nádraží, se motal kolem auta.

„Ano, kapitáne?“

„Pojďte sem prosím vás a vezměte s sebou toho kostelníka!“

Když Kryštof uviděl staršího muže s kosou přes rameno, který spolu s Josefovým kolegou mířil k nim, sotva zřetelně se usmál. Zas ten úsměv, pomyslel si Josef.

Kryštof se ohlédl po kostelníkovi, který právě sundal kosu z ramene a opřel ji o zeď.

„Škoda že ji nemůžete vzít dovnitř,“ řekl, „to by bylo přesné. Ale asi by se to nehodilo.“

A vešel do kostela. Josef, Majer a kostelník, zmatený Kryštofovou poznámkou, šli za ním.

Kryštof omočil prsty ve svěcené vodě, poklekl na jedno koleno a pokřižoval se. Totéž kostelník. A nejspíše se na Kryštofa usmál. Jako by si říkal, že ten chlapík v odřené bundě, s vyholenou hlavou a divným vtípem o kose konečně udělal něco pořádného. Majer zamířil rovnou k oltáři, razantním krokem ambiciózního mladého muže, jemuž kožené polobotky značky Vagabond umožňují, aby se v kostele rozléhal. A Josef se na celou délku kostelní lodi aspoň na okamžik zastavil s rukama složenýma na sponě pásku a s očima prázdně upřenýma na oltář.

Fotky těla i místa činu si Kryštof prohlédl už v autě cestou z Prahy. Zaujalo ho to, ale nic neříkal. Jenom si vše mlčky a pozorně prohlížel. Majer se několikrát pokusil snímky komentovat — možná je to gang, co tady v kraji už dlouho vykrádá kostely —, ale Kryštof jenom zamyšleně přikyvoval, hmhm, a pak se zeptal, kolik ho stály ty boty, jsou dobrý.

Teď to viděl na vlastní oči: vypálená zápalka, pětikorunová mince, asi pět centimetrů dlouhý váleček z leštěného kovu o průměru půldruhého centimetru a s malým otvorem skrz na obou koncích, zbytek ošoupané a tupé tesařské tužky. Čtyři věci poskládané vedle sebe do jakéhosi groteskně zdeformovaného kruhu o průměru zhruba třiceti centimetrů. A pak ta pátá věc: pomačkaný lístek z autobusu Svatý Jan — Praha z minulého měsíce. Ten leží dobré dva metry od těch čtyř věcí, u kterých svítí obrys knězova těla s pravou rukou těsně u zdeformovaného kruhu.

„Nic se neztratilo.“ Kryštof se neptal, jenom konstatoval, co už slyšel od Majera v autě.

„Lautr nic,“ přitakal kostelník, jako by čekal na signál, který mu ozřejmí, proč je tady, když už těm dvěma všechno řekl. „Ani ň.“

„Když jste ho našel, pane Palacký,“ pokračoval Kryštof, „nebyl tu průvan?“

„Tady táhne furt,“ popotáhl kostelník nosem. „Je špatná střecha, některý vitráže rozbitý, támhle třeba, okna netěsněj...“

„Myslíte ten lístek z autobusu, poručíku?“ vložil se do toho Josef. „Ano, nám se taky zdá, že mohl být u těch ostatních věcí a průvan ho třeba odfoukl.“

„Tady táhne furt,“ zopakoval kostelník.

„Co je tohle?“ shýbl se Kryštof k leštěnému válečku.

„K zámku od branky,“ řekl Majer.

„Jo,“ přitakal kostelník. „Už sem to říkal. Pan farář si to nechal udělat u Jíry Malého na branku do zahrady na faře. Vez sem ho tam autem.“

„Jiří Malý je zámečník z Jeseninky,“ vysvětlil Josef. „Že ano, pane Palacký?“

„Jo, první vesnice tadyhle přes kopec,“ máchl rukou směrem k oltáři.

„Tímhle směrem?“ ujišťoval se Kryštof, jako by to bylo důležité, a zopakoval po kostelníkovi gesto rukou.

„Jo,“ přikývl kostelník. „Svět je zkaženej. Zabit kněze je stejný jako zabit dítě.“ Rozhlédl se po policistech a dodal: „Teda myslím katolickýho.“

S Majerem kostelníkova filozofie ani nehnula, tvářil se jako policajt z televizního seriálu, který sice bere úplatky, ale jenom proto, aby jeho děti mohly studovat. Josef se decentně usmál a Kryštof se zasmál nahlas.

„Ste v kostele,“ pohlédl na něj kostelník s nečekanou přisností. „Svět je zkaženej.“

„Vy máte rád westerny, pane Palacký, co?“ opáčil Kryštof.

„Docela jo. Proč? Hlavně nemám rád, když mě někdo zdržuje. Musím kosit louku. Vy to za mě neuděláte.“

„To, co jste říkal,“ pokračoval Kryštof, „je z jednoho westernu: Zabít dítě je stejný jako zabít kněze. Myslím katolickýho.“

„To je možný,“ pokrčil kostelník rameny.

„Jste si naprosto jistej,“ řekl Kryštof, „že se nic neztratilo?“

„To teda sem,“ zněla rozhodná odpověď.

„Prošli jsme s panem Palackým celý kostel,“ přitakal Josef.

„Všechno je tak, jak sem to tady nechal po mši. Ani nebylo s ničím hejbnutý.“

„To byste poznal, kdyby někdo s něčím jenom pohnul?“ zeptal se Kryštof pochybovačně.

„Jo, určitě,“ přikývl kostelník rozhodně. „Dvacet let sem v kostele skoro každéj den.“

„A to je poněkud problém, že,“ pokýval hlavou Josef. „Byl zavražděn farář dvěma údery nějakým ostřejším železným předmětem — možná montážním klíčem, větším francouzákem nebo něčím podobným —, ale nikdo nic neukradl.“

„Chybí motiv,“ doplnil Majer. „A to se ví i v Olomouci, že vražda bez motivu je blbost.“

„To se ví nejen v Olomouci, ale i u nás v Beskydech,“ přitakal Kryštof ochotně. A na Majera ani na Josefa se nepodíval, jako by tam nebyli. Nespouštěl oči z kostelníka: „Máte ještě jednu kosu?“

„Co?“ opáčil kostelník nechápavě, a na rozdíl od Kryštofa přelétl nejistým pohledem oba detektivy, jako by doufal, že mu pomůžou pochopit. „Chcete mi pomoci?“ ušklíbl se.

„No...“ pokrčil Kryštof rameny, „zdrželi jsme vás. Teda já jsem vás zdržel. Tak jestli chcete...“

„To snad nemyslí vážně?“ utrousil Majer šeptem k Josefovi a vzteklým pohybem ruky si ometl ze saka smítko.

„A vy to umíte?“ ujišťoval se kostelník.

„To jo, každéj rok jezdívám kosit karpatský louky.“

„Kapitáne, tak řekněte mu něco,“ pokračoval Majer v šep-tání. „Co to jako je, sakra!“

Josef na podřízeného jen krátce přísně pohlédl a dál sledo-val rozhovor těch dvou.

„Karpatský louky? Neznám.“

„To je taková akce, která bývá v létě ve Valašských Klobou-kách. Sjedou se sekáči z blízkého i dalekého okolí. Jezdím tam pravidelně od té doby, co žiju v Olomouci.“

„Takže vy umíte dělat v akordu?“

„Jo, to jo,“ přikývl Kryštof. „Jenom nejsem bůhvíjak rychlej. Takovej lepší průměr.“

„To stačí,“ řekl kostelník. „Tak já du pro druhou kosu. Moje louka je rovnou tadyhle nad hřbitovem. Jak dlouho vám to tady ještě bude trvat?“

„Jsem tam hned.“

Kostelník místo pozdravu na ty dva jen kývl a pomalu mířil z kostela.

Majer kroutil energicky hlavou a na saku si ometal smítko, které už tam dávno nebylo.

„Nechte toho, Majere,“ pronesl Josef smířlivě.

„Heleďte se, poručíku,“ nenechal toho Majer. „Možná že u vás máte na všechno čas, v Olomouci i v Beskydech. Ale tady když se vyšetřuje vražda, tak se dělá ve dne v noci. Většina vražd se vyřeší do osmačtyřiceti hodin. Na nějaký luční kvítí není jako čas.“

„Svět je zkaženej,“ utrousil kostelník, vycházející z kostela, pro sebe. „Každej někam spěchá — a hovno,“ dodal ještě, ale to až byl venku.

„Do čtyřadvaceti,“ poznamenal Kryštof nezúčastněně a tiše.

„Co?“ vyjel Majer útočně.

„Většina vražd se vyřeší do čtyřadvaceti hodin. Tož to jsme prošvihli. A těch osmačtyřicet prošvihnem nejspíš taky.“

Majer se otočil k Josefovi, jako by u něj hledal podporu svého tvrzení o hodinách. Ale Josef se jenom neurčitě usmál a mlčel.

„Říkal jsem si, že si s ním popovídám,“ klouzal Kryštof klidným pohledem z Majera na Josefa a zpátky.

„Na co? Všechno nám řekl!“

„Nekřičte, Majere, jsme v kostele,“ napomenul Josef kolegu mírně.

„Jen tak, o otci Adamovi,“ pokrčil Kryštof rameny. „Jakej byl, jak ho tady znali...“

„Ale jste tu přece proto, že jste ho dobře znal, poručíku,“ namítl Josef.

„Před pětadvaceti lety. Pak jsem ho vídal sotva jednou za měsíc. A co byl tady, což je skoro deset let, tak vůbec.“

„Nepsali jste si?“ ušklíbl se Majer.

„Ne, já dopisy moc nepíšu. Ani dědovi. Zlobí se na mě kvůli tomu,“ odpověděl Kryštof zas tak nečekaně mírně a ukázal na obrys těla oběti na podlaze s pravou rukou nataženou ke zdeformovanému kruhu z těch čtyř drobností: „Byl levák.“

„Opravdu?“ zpozorněl Josef.

Majer zakroutil rezolutně hlavou.

„To nemusí nic znamenat. Mohl ty věci mít v pravé kapse, a proto je rozložil pravou rukou. Pokud to teda udělal on.“

„Anebo po těch dvou ranách do hlavy nemohl s levou rukou hýbat, třeba ji necítil, to je přece možné. Zeptáme se ještě doktora.“

„Možná, kapitáne, možná,“ souhlasil Kryštof. „Ale to, co říkáte vy,“ pohlédl na Majera, „těžko, nejspíš ne.“

„Ale?“

„Myslím, že levák používá spíš levou kapsu, co?“

„Na tom něco je,“ souhlasil Josef váhavě. „Kde máte klíče od auta, Majere?“

Jeho kolega se zběžně prošacoval a neochotně si poklepal na pravou kapsu saka.

„No dobře, dejme tomu,“ připustil. „A co z toho plyne?“

„Já nevím,“ přiznal Kryštof. „Teď ještě nevím, no.“

„Tak snad abyste nerozumoval,“ řekl Majer, „a šel teda kosit tu louku.“

Josef na svého podřízeného jen udiveně pohlédl a čekal, co bude. Byl si jistý, že mírné a smířlivé reakce na Majerovy uštěpačnosti jsou jenom jako. Kryštof Fridrich dává Majerovi šanci, aby toho nechal. Ale příště už mu ji dát nemusí.

„Ten francouzák, jak jste říkal, kapitáne,“ pokračoval Kryštof mírně. „To mi přijde hodně zajímavý, vám ne?“

„Pokud to byl francouzák,“ poznamenal Majer.

Kryštof pohlédl tázavě na Josefa. A ten zakroutil hlavou. „Nevíme to jistě. Ale v pitevní zprávě se doslova píše — že to mohl být velký montážní klíč anebo větší francouzák.“

„A co nějaký velký kleště?“ Kryštof nespouštěl oči ze čtyř věcí u obrysu pravé knězovy ruky.

„To ne,“ zavrtěl Majer rezolutně hlavou.

„Proč?“ Kryštof se na něj nepodíval.

„Protože od velkých kleští by rány na hlavě vypadaly jinak, že ano, Majere?“ řekl Josef.

„Jo, přesně tak.“

Majer vytáhl fotografie těla oběti, které Kryštofovi ukazoval už v autě, a chvíli v nich listoval, až našel detailní záběry ran na hlavě už bez zaschlé krve, pořízené těsně před pitvou.

Kryštof si je prohlédl několikrát tam a zpátky.

„Máte pravdu.“

„To si pište, že mám pravdu.“

„Po každém úderu jsou tam otisky čelistí zhruba se stejnou roztečí, silných čelistí, podle toho, jaké rány způsobily,“ řekl Kryštof. „Měřili jste to?“

„Rozteč tři až čtyři centimetry. Přesněji to z pochopitelných důvodů nešlo,“ vysvětlil Josef.

„Tak co z toho vyvozujete, pane kolego?“ zeptal se Majer.

„Že vražedným nástrojem nebyly ani kleště ani hasák, ale nejspíš opravdu francouzák. Nějakej starší typ.“

„No ano,“ přikývl Majer. „I kdyby to byly hodně velký kleště nebo hasák jak barák — nikdy by po úderech nemohly zůstat právě takový stopy.“

„Jo,“ přikývl Kryštof.

„Protože kdyby vrah použil velké kleště nebo hasák, jakmile by je pevně uchopil, což je pro daný účel nutné, čelisti nástroje — by se zavřely. A stopy po ranách by nutně vypadaly úplně jinak,“ doplnil Josef.

„Jo, žádná rozteč.“ Kryštof se rozhlížel kolem sebe. Pohledem klouzal po oltáři, po všech stěnách, po stropě. Pak zamířil do kaple svatého Jana Nepomuckého. Josef a Majer si jen vyměnili krátký pohled a šli za ním.

„Přesně tak,“ uzavřel Majer. „Žádná stopa po rozevřených čelistech by po úderech nemohla zůstat. A už vůbec ne — se stejnou roztečí.“

Kryštof šmejdil po malém prostoru kaple a neříkal nic.

„Hledáte šroub nebo matici s hlavou velkou tři až čtyři centimetry?“ zeptal se Majer.

To už se Kryštof upřeně díval na strop kaple — do malé zvonice. Po Majerových slovech sebou podrážděně škubl.

„Vy mě zkoušíte nebo co?“

„Proč jste říkal,“ vložil se do toho Josef, „že to byl nějaký starší typ francouzáku?“

„Tak co, zkoušíte mě?“ zvýšil Kryštof hlas.

Napadlo ho, že by toho pitomce mohl chytit pod krkem a trochu s ním zatřást. Trochu víc. Škoda že jsou v kostele. Došla by ho zajímalo, jak by se tvářil. Aspoň udělal k Majerovi několik pomalých kroků, až stál těsně u něj.

„Nehulákejte,“ prisolil si Majer. „Jste v kostele. Věřící se v kostele chovají pokorně.“

Možná bych mu mohl ukázat, že pokora má spoustu podob a některý jsou dost vulgární. Kryštof stál tak blízko, že viděl rozšířené zornice.

„To já,“ zaznělo za nimi. „Promiňte.“

Kryštof se nechápavě po Josefovi otočil.

„Cože?“ Vyslovil to tak nepatrně, jakoby pro sebe.

„To já,“ zopakoval Josef. „Jenom jsem chtěl zjistit, jestli dojdete k tomu samému jako my.“

„A došel jste. Bravo!“ houkl Majer.

„Omlouvám se,“ dodal Josef.

Kryštof jenom pokýval hlavou.

Josef přešel k němu a zvrátil hlavu dozadu. V malé zvonici visel malý zvon. Nehybný, tichý, němý. Jako by nikdy nezvonil a ani se zvonit nechystal. Zašlý lesk bronzu a jeho srdce.

„Ten zvon je jediný cenný artefakt v tomhle kostele. Druhá polovina 15. století. Gotika. Pražský památkový ústav už ho několikrát chtěl vyměnit za jiný. A když jsme prostudovali rány na hlavě oběti, stopy po čelistech vražedného nástroje a hlavně ty stejné rozteče, napadlo nás hledat nějaký větší šroub nebo matici. No a v tomhle kostele takové šrouby drží jedinou věc.“

„A k čemu jste teda došli? Zvon je tady,“ řekl Kryštof.

„O tom bohužel není sporu,“ přikývl Josef.

„Taky jsme si říkali, že to může být jen shoda okolností. Že kněz prostě zloděje překvapil a ten francouzák byl jenom po ruce.“ Majer přitom pokyvoval hlavou, jako by si hodně přál, aby to tak bylo.

„Vy jste si říkal, Majere,“ opravil ho Josef.

„Ne,“ řekl Kryštof. „Pokud sem přišli krást, vzali jenom vercajk, co potřebovali. Náhoda ne.“

„Taky myslím,“ přikývl Josef. „Proč jste říkal, že to byl nějaký starší typ francouzáku, poručíku?“

„Protože naprostá většina těchhle klíčů, když je dnes koupíte v krámě, má čelisti shora. Ne zboku, tak to bylo dřív. A tenhle je musel mít zboku, protože jinak by v ranách nemohly zůstat po čelistech stopy. Vražednej nástroj přece vždycky dopadne na hlavu boční stranou, že.“

„Tak vy se vyznáte i v montážních klíčích...“ zamumlal Majer.

Josefovi se bůhvíproč právě teď připomnělo těch pár položek z Kryštofova spisu, tak zvláště seřazených: kněz, strojuvůdce, bezradnost, věřící, vlaky a chůze. Klukovské představy o dospělém životě a to, co z nich zbylo — věřící, vlaky a chůze. Jako by začínal chápat souvislost. A byl si jistý, že ji brzy pochopí zcela.

„Třeba je vyrušil,“ řekl nahlas. „Chtěli ho ukrást, ale nestihli to.“

„To nedává smysl.“ Kryštof se díval střídavě nahoru do zvonice a dolů na podlahu přesně pod ni. „Černobílá šachovnicová podlaha. To smysl dává.“

„Proč?“

„Nebyla tady rez?“ kývl Kryštof k podlaze.

Josef si vyměnil pohled s Majerem.

„To jsme si nevšimli,“ řekl. A za okamžik dodal: „Majere, ať sem přijedou technici a podívají se na ty šrouby, jestli půjdou snadno uvolnit. Kdyby šly, může to znamenat, že s nimi v poslední době někdo manipuloval, že ano.“

Majer jenom přikývl a ani se nehnul.

„Kdyby je vyrušil a oni ho praštili dvakrát do hlavy — dodělali by to, aspoň myslím,“ řekl Kryštof.

„Já teda nemyslím,“ namítl Majer. „Prostě se lekli a zmizeli. Zloděj nevráždí každý den.“

„To je pravda,“ přitakal Josef.

„Dodělali by to!“ trval Kryštof na svém. A neměl pro své tvrzení žádný důvod. Prostě si byl jistý. „Profík by to dodělal.“

„A oni byli profíci? Tohle víte?“ řekl Majer.

„Byli. Nic tady nenechali. Žádná stopa. Jenom mrtvej kněz.“

„A proč sem vůbec chodil? V noci...“ pokračoval Josef.

„Jo, to je blbost.“

„Viděl světlo,“ vysvětloval Majer. „To se dá pochopit.“

„Nedá,“ zavrtěl Kryštof hlavou. „Nikdo by to neudělal. Každý by se bál. A zavolal by policajty. Proč sem lezl...“

„U kněze člověk nikdy neví,“ ušklíbl se Majer.

„Kněz a idiot není totéž, pane kolego,“ utrousil Kryštof.

„Vaši jistotu vám závidím.“

„Přestaňte, Majere!“ řekl Josef stroze. Pak se obrátil na Kryštofa — který z jeho podřízeného ještě pár okamžiků nespouštěl oči. „Proč jste říkal, že ta černobílá šachovnicová podlaha dává smysl?“

Kryštof přešel z kaple do hlavní lodi kostela. Překročil ty čtyři věci u obrysu pravé ruky zavražděného, vzal pomačkaný lístek z autobusu Svatý Jan — Praha, který ležel kus stranou, a přidal ho k nim. Zdeformovaný kruh teď tedy obsahoval věci pět: vypálenou zápalku, pětikorunovou minci, asi pět centimetrů dlouhý kovový váleček k zámku od branky, ošoupaný zbytek tupé tesařské tužky a lístek z autobusu.

„Šachy proto, že podle mě musíme najít souvislost mezi tímhle a gotickým zvonem v kapli, který nikdo neukradl.“

„Což je ovšem problém,“ řekl Josef. „Myslím ten zvon.“

„Jo. A když najdeme souvislost, nejspíš budeme mít motiv.“

„Jako že musíme v duchu odehrát několik tahů?“

„Jo.“

„Takže i šachista...“ podívoval se Majer.

„Jdu kosit tu louku.“

A Kryštof zamířil ven z kostela, tentokrát se pokřižoval jen zběžně. Josef se ještě vrátil do kaple svatého Jana Nepomuckého. Majer šel ven. Kryštof ho čekal hned za kostelními vraty.

„Poslouchej! Mně se sem nechtělo. Přijel jsem proto, že jsem ho znal, což může pomoci. Anebo taky ne. Já pro tebe nejsem žádný ohrožení. Ale když mi nedáš pokoj, rozflákám ti držku. Nebo to aspoň zkusím.“

„Z toho bys měl malér. O to bych se postaral.“

„Ale těch pár přes hubu už by ti nikdo neodpáral.“

„Něco se děje?“ zeptal se Josef, který vyšel z kostela.

„Jdu kosit louku,“ oznámil Kryštof a šel.

Majer se za ním díval.

„Znovu opakuju, kapitáne, a ještě důrazněji než včera: Vůbec nechápu, proč nám s tím jako má pomáhat někdo z venkova!“

„Přestaňte se chovat jako ambiciózní idiot, Majere, a zavolejte technikům kvůli těm šroubům, jak jsem chtěl.“

Zpoza mraku vyplulo slunce a ozářilo jeho okraj. Oteplilo se. Bylo skoro jedenáct. Josef si odložil sako vedle Kryštofovy odřené kožené bundy a díval se na ty dva. Byli daleko. Ale blížili se k němu, klidně, pomalu, žádný spěch. Synchronizované záběry paží, po nichž zůstává posečená tráva v jednolitém pásu. Žádný zvuk. Jenom ten klidný pohyb dvou mírně schýlených mužů, postupujících širokým krokem k němu. Teprve teď uslyšel lehající trávu, ten táhlý svist, souladný a stále zdaleka. Spíš Josefovi připomněl ozvěnu toho zvuku než zvuk sám. Ozvěnu něčeho blízkého, intimního, tichého. A znovu. Zvuková podoba dvou půloblouků, vykroužených dvěma kousky. Sem tam se oba zvuky rozešly, jen o kousek, nanejvýš o čtvrt taktu, a pak se zas slily do jediného máchnutí, po kterém tráva zůstane ležet.

Jak zvuk trpělivě zesiloval postupným přibližováním sekáčů, Josef si uvědomil, že ho zalévá sentimentální touha mít tohle pořád. Jednou za rok se dostanu do lesa a už bych chtěl být hajným.

Kryštof se zastavil, kostelník po něm. Oba vytáhli brousky. Namočili je a zručnými, samozřejmými pohyby brousili ostří.

„Žádný problém ve vesnici s nikým neměl, protože skoro nikoho nezajímal. Teda jako kněz, rozumíte?“

„Jo,“ přikývl Kryštof a plivl na brousek.

„Nebudte prase a namočte si to.“

Kryštof uposlechl s nesouhlasným, ale spokojeným úsměvem.

„Můj děda na to občas tak plivne.“

„Tak to je jiná. Pardon.“ A snad aby dodal omluvě na pádnosti, udělal totéž — plivl si na brousek a uchechl se.

Josef se opíral o kmen stromu, nespouštěl z nich oči a neslyšel nic. Němý film. Jenom koktavý zvuk brousku na ostří kopy v tom akordu.

„Do kostela sem pravidelně chodí patnáct dvacet lidí. Většinou starých, to je jasný. Pro ně byl otec Adam autorita, jo. Ale pro zbytek vesnice byl spíš něco jako indián s orlím pérem, jestli mi rozumíte.“

„Jo.“

„Ale pár lidí, chlapů i ženských, ho tady rádo mělo. Poněvadž kromě modlení, tak to říkají oni, uměl i něco jinýho. Byl zručnej, uměl se dřevem, taky s kosou třeba, a dobře vařil. Neměl hospodyni, nepotřeboval ji, možná ji ani nechtěl. Byl samotářskej, že jo. Normálně si uklidil, umyl nádobí a tak. A chodil na fotbal.“

„Jo,“ přikývl Kryštof s úsměvem vzpomínky.

„To se někerým chlapům líbilo, tohleto, chápete?“

„Mně se to taky líbilo.“

„Vždycky si koupil makrelu nebo buřta, opíral se o nízký zábradlíčko, co je u nás u hřiště, a nespouštěl oči z trávníku. Mlčel, neřikal ani slovo, to se ví.“

„Ale jenom, dokud se nějaký váš hráč nedostal k vápnu.“

„No jo, to pak začal s tou svojí nohou. Jakoby tik nebo co. Chlapi z toho napřed měli srandu, když ho ještě neznali, před lety. I takovou tu sprostou, že jo. Ale pak zjistili, že se zasměje sám sobě, normálně, tak s tím přestali.“

„Levou nohou,“ přikývl Kryštof.

„Jo, levou. Byl levák, jasný. No a když sme měli balón a šli k vápnu...“

Kostelník nedopověděl a napjatě sledoval Kryštofovu levou nohu. Kryštof se opřel o kosu jako o to zábradlíčko, levou nohu zdvihl a začal jí vyšívát. Jako by si pohrával s balónem, kličkoval, dribloval v tempu. Pekelně se na to soustředil, dokonce si pomáhal jazykem.

„Piš!“ vykřikli oba téměř současně a rozesmáli se.

Co to tam, sakra..., říkal si Josef.

„Jo, přesně tohle otec Adam vždycky vykřikl, když měl pocit, že by hráč, kerýmu takhle pomáhal, měl vystřelit.“

„Jo,“ řekl Kryštof. „Přesně tohle. Ještě něco, pane Palacský. Nedělal otec Adam v posledních týdnech nebo měsících něco jinak.“

„Jinak?“

„Oproti svým zvyklostem, chápete?“

„Všecko stejný. Furt, do omrzení. Držel se zaběhlejch kolejí.“

„Jo.“

Kryštof se rozkročil a sežnul půloblouk vysoké trávy.

„Jezdil víc do Prahy,“ řekl kostelník. „Za poslední dva tři měsíce tam byl několikrát. Vždycky se mu tam strašně nechtělo.“

„Aha. Vlakem, nebo autobusem? A asi vám neřekl, proč tam jezdil?“

Kostelník zakroutil hlavou a s napřaženou kosou se pevně rozkročil.

„Autobusem. Ale před dvěma třema týdnama, když se tam zas chystal, říkal, že už to skončí. Zaplaťpánbůh. Přesně tak to řekl. Zaplaťpánbůh už to skončí.“

„Jo, skončilo to.“

A pak stáli oba sekáči před Josefem.

„Už to dodělám, synku,“ vzal kostelník kosu Kryštofovi z ruky. „Máte jinou práci. A kdybyste něco potřeboval, bydlím tři baráky před kostelem po pravý straně. Nový vokna.“

Kryštof namítal, že to není hotové a že to dodělá, ale kostelník jen mlčky naložil jeho kosu na vozík. A tak si Kryštof vzal bundu a automatickým pohybem podal Josefovi jeho sako.

„A ste fakt dobrej. Myslel sem, že kečáte. Děkuju. Tak kar-patský louky! To si zapamatuju, synku. Mužu vám tak říkat?“

„Tož to je jasný,“ odpověděl Kryštof, a ačkoli bylo teplo, bundu si zapnul až ke krku. Jako by se teď před kostelníkem styděl za ten nápis *DEAD CAN DANCE*. I když věděl, že si ho kostelník přeložit neumí.

Technici, kteří přijeli z Prahy, uvolnili šrouby držící lůžko gotického zvonu ve zvonici kaple svatého Jana Nepomuckého bez většího úsilí. A podívejte, kapitáne, jsou tu rýhy. Josef si hlavice šroubů prohlédl, čerstvé rýhy byly jasně zřetelné. Ma-ger si zas prohlížel malý zvon, vysoký slabého půl metru.

Kryštof si zatím na místním nádražíčku listoval štůskem lokálních jízdních řádů, které si vyprosil od udivené paní, co tu prodává jízdenky. Teď seděl na lavičce u pustého kolejiště a třemi barevnými tužkami, které nosí stále s sebou, si v nich pečlivě vyznačoval jeden spoj za druhým. Vybarvoval. Tohle má z dětství. Kdykoli to jen trochu šlo, vlekl dědu na malé nádražíčko. A vydržel by se tam nekonečné hodiny dívat na příjíždějící a odjíždějící vlaky. A ještě déle by vydržel čekat na dědovu kladnou odpověď. Třeba některým přijede maminka, říkával do ticha. Ale jen dědovo mlčení a zachmuřený pohled před sebe. V těch chvílích se na něho nikdy nepodíval, ani ho nepohládl. Ticho bez konce. A tak se zrodila jeho láska k vlakům. Zprvu nejspíš proto, že v nich byla naděje. Později proto, že ho začal přitahovat jednoduchý řád: vlak dojede do cíle. A od začátku ho fascinovaly jízdní řády. Napřed asi i proto, že jim vůbec nerozuměl, neuměl v nich číst a nechápal, jak to děda svede. Nesrozumitelné znaky, které vedly k cíli. Ale později, když se je číst naučil, užasl: Za donedávna nesrozumitelnými řádky a sloupci číslic a jmen měst a vesnic se skrývala jednoduchost. A za neznámými názvy míst byl celý svět, napěchovaný lidskými osudy, které neznal. Od toho okamžiku

pro něj vlakový jízdní řád představoval především — ticho bez konce.

„Třicet devět centimetrů,“ pípla mladá kunsthistorička z pražského památkového ústavu, která s sebou přivezla dva chlapy s vrátkem. Ti zvon před chvílí spustili na černobílou podlahu. „Váha padesát kilo.“

„No vidíte, paní doktorko, tolik jste se bála a už to je,“ řekl Josef a kývl na fotografa: „Vyfoťte to všechno — šrouby, matice, zvon, zvnějšku i zevnitř.“

„Bála jsem se a bojím se pořád, kapitáne. Když jste chtěli snímky zvonu, mohli jste říct. Kvůli tomu jsme ho nemuseli sundávat.“

„Ty si od vás určitě půjčíte, paní doktorko. Jste laskavá.“
„Tak proč tohle všechno?“

Josef ji nechtěl zneklidňovat. Byl to koneckonců jen náhlý nápad. A tak s ní mluvil velice opatrně. Neřekl jí, co se mu honilo hlavou už od ranní návštěvy kostela. Neřekl to ani Majerovi ani Kryštofovi. Nechával si všechno pro sebe, jako by čekal na poslední dílek skládačky, který s tichým lupnutím zapadne mezi ty, jež si celé dopoledne vykrajoval z dosavadních matných zjištění. Ostatně sekáč karpatských luk, sotva odložil kosu, udělal něco podobného, když řekl, že jde na nádraží, tak si to utrást, kapitáne, vybarvit, pospojovat, co se spojit dá, sejdem se za dvě hodiny u fary.

Josef se na kunsthistoričku usmál.

„Myslíme si, že chtěli zvon ukrást, ale neukradli. A nevíme proč.“

„A když ho sundáte a vyfotíte ze všech stran, tak to zjistíte?“

„Řekněte nám o něm něco, paní doktorko,“ přidal se Majer.

Jakmile spustila, rozmrzelá nejistota, s níž dosud sledovala počínání lidí od policie a koneckonců i těch dvou chlápků, které sama přivedla, se vytratila. Jako když se z formy vyloupne zvon, z kukly motýl, hlas a křídla. Podle všech poznatků, pokud jde o materiál, technologii výroby i co se týče střídmych ornamentálních znaků, pochází zvon z konce 15. století. Možná spíš z jeho poslední třetiny. To s ohledem na některé benediktinské

texty o zvonařství z pražské arcibiskupské knihovny, Památníku národního písemnictví a z klášterní knihovny v Břevnově. 15. a 16. století, to byla v českých zemích zlatá doba zvonařství. V té době se odlévání zvonů věnuje spousta mistrů. Mám samozřejmě na mysli světské zvonařské dílny, které začaly vznikat ve 13. až 15. století. Do té doby pochází většina zvonů u nás z benediktinských klášterních dílen. A jsme u toho, čím je ten malý, nenápadný zvon vzácný, tedy kromě toho, že se vůbec dochoval, protože tak starých zvonů je u nás velmi málo. A kunsthistorička si dřepala, Josef a Majer si taky dřepali. Dotkla se jemně několika znaků na rameni zvonu. Byly kostrbaté, špatně čitelné a zaprášené, jak si Josef všiml, říkal si, že to poněkud nabořává jeho teorii. OSB, vidíte? Kunsthistorička se podívala z jednoho na druhého. Ordo Sancti Benedicti — Řád svatého Benedikta. A tady, ukázala na dobře zřetelný znak na krku zvonu: bylo to cosi jako erb s dvojramenným křížem a velkým nápisem PAX. To je znak benediktinů — patriarší neboli lotrinský kříž s latinským nápisem mír. Tady to z pochopitelných důvodů nejde, ale jinak se jedná o zlatý kříž na modrém pozadí.

Kunsthistorička zvon obešla, na druhé straně bylo víc světla, Josef a Majer ho obešli taky, a ukázala na opakující se kostrbatý a zaprášený nápis dole na jeho lemu: Ora et labora. Modli se a pracuj — motto benediktinů. Jednoduché, prosté zdobení, jak vidíte, a podle mě jasně potvrzující — že tento zvon vyrobili ještě benediktinští mniši. Podivuhodné! Když se vrátíme k tomu, co jsem říkala — že na konci 15. století už zvony odlévaly světské zvonařské dílny.

Kryštof zatím stále seděl na lavičce a vybarvoval si spoje v jízdnicích řádech, co dostal u okýnka. Pečlivě a pomalu. Ale čas od času, jako třeba teď, jízdnicí řád otočil a na jeho rub napsal nějakou poznámku. Na všech papírech s jízdnicími řády už jich byla celá řada, například:

... Pět věcí v pomačkaném kruhu. Řekněme, že kruh měl být souměrný, ale otec Adam to s rozsekanou hlavou nezvládl líp. Co? Tesařská tužka — náhoda? Tomu, že Kristus byl tesař, zatím nepřipisovat žádný význam. A ty další věci... Vypálená zá-

palka, pětikoruna, kovový váleček k zámku zahradní branky — a hlavně lístek z autobusu tři týdny starý, Svatý Jan — Praha. Ten lístek asi nejvíc nahrává teorii, že tohle všechno rozložil do kruhu umírající. Víme, že v poslední době jezdil autobusem do Prahy. Že to udělal pravou rukou, zatím nechat být. Kryštof se ušklíbl a připsal podivnou poznámku: Proč jezdil smradlavým autobusem, když vlak je tak krásnej, koleje, řád! Neměl vkus... Co těch pět věcí znamená? Co jimi chtěl otec Adam říct těm, co ho najdou? Pokračoval volně dál drobným písmem jakoby nic. Kdo ho zabil? Proč? Anebo to neznamená vůbec nic?

Kryštof pár vteřin koukal na poslední tři otázky. A pak klidně otočil jízdní řád a trpělivě začal vybarvovat: Svatý Jan — Žabonosy, Žabonosy — Bošice, Bošice — Kouřim. To červeně. Vzal modrou: Svatý Jan — Chroustov, Chroustov — Plaňany zastávka. Zamyšleně, pomalu jezdil modrou po zvoleném spoji. Naráz jízdní řád otočil a rychle, jako by se bál, že zapomene, připsal poznámku: Jo, chtěl jenom říct, proč ho někdo oddělal. Nic jiného než motiv vraždy.

Kunsthistorička, Josef a Majer se chystali opustit kostel. Míjeli přední lavice, oltář už měli za zády. Ale mladá žena se pomalu otočila a přešla k obrysu těla, jako by si ho všimla až teď.

„To tam tak bylo?“ ukázala na pět drobností u pravé ruky leváka.

„Takhle ho našli,“ řekl Josef.

„Proč?“ zeptal se Majer.

„Že jich je zrovna pět, těch věcí.“

Ti dva neřekli ani slovo, jenom na ni tázavě hleděli.

„Stejně jako hvězd kolem hlavy Jana Nepomuckého.“

Josef a Majer si vyměnili krátký pohled.

Kunsthistorička se vrátila do kaple. Ti dva ji následovali a nespouštěli oči z její natažené paže, která mířila k hlavě sochy světce. Pět hvězd kolem ní.

„Co to znamená?“ promluvil Josef konečně.

„Jan Nepomucký je jediný světec — kromě Panny Marie —, jehož svatost je značena hvězdami. Podle legendy se v okamžiku,

kdy bylo jeho mrtvé tělo hozeno do Vltavy, objevilo na nebi pět hvězd.“

Josef nespouštěl oči z půldruhého metru vysoké dřevěné sochy.

„A ten prst, který má před ústy?“

„Tak bývá někdy zobrazován — znamená to zachování zpo-
vědního tajemství. A spolu s pěti hvězdami kolem hlavy, které
symbolizují pět písmen latinského slova *TACUI* — se tím říká:
Mlčel jsem. A hvězdy symbolizují i pět ran Kristových.“

„A co je tohle?“ ukázal Majer na to, co světec držel v náručí.

„Myslíte krucifix?“ vykulila kunsthistorička oči.

„Ne,“ ohradil se Majer prudce. „Tohle!“

„To je palma vítězství.“

„Aha.“

„Palma vítězství, Majere,“ zopakoval Josef.

„Slyšel jsem, kapitáne.“

„Jistěže jste slyšel,“ přikývl Josef s úsměvem. A pak naráz:
„Moment!“

A vrátil se do kaple. Když se tam přihrnula kunsthistorička
s Majerem v závěsu, Josef už dřepěl u zvonu. Prsty jedné ruky
klouzal po jeho lemu a prsty druhé počítal.

„Ora et labora,“ vysvětlil. „... tři, čtyři, pět!“ zdvihl k těm
dvěma dlaň s roztaženými prsty.

„Ano, pětkrát se opakující nápis,“ přikývla kunsthistorička.
„Může to znamenat pět ran Kristových...“

„Vysvětlíte mi, o co jde?“ zeptal se Majer.

„Může,“ přikývl Josef.

„Pět ran Kristových? Už zas?“ řekl Majer, jenom aby něco
řekl.

„Modli se a pracuj — pětkrát vedle sebe po celém obvodu
zvonu,“ uzavřel Josef.

Dvanáctiletý Kryštof v teplákách vybledlých od častého praní
a s vytačenými koleny. S rukama špatně umytýma. Za nehty
zůstala špína z hlíny a zaschlé krve z čerstvě zabitých a vyku-
chaných pstruhů, ulovených před chvílí v Ostravici. Stříbrných

v letním beskydském slunci. Ten kluk stojí před zrcadlem na faře, v pracovně otce Adama. Dvanáctiletý Kryštof se na sebe dívá, a jako by se neviděl. To je hezké, otče. Natáhne ruku k mohutnému rámu zrcadla, ale všimne si špinavých nehtů od zaschlé krve a hlíny, a tak se zarazí, ruku zahanbeně stáhne. Kněz ji zlehka chytí a položí na to čisté, bohatě zdobené dřevě. Na věci se musí sahat, Kryštofe. Za ty ryby děkuju, udělám je k večeři, přijdeš i s dědou, ano? Kryštof vrtí hlavou. Děda dnes bude spát v lese, stahujou ten polom na Kněhyni. Aha. A nechceš přespat na faře? Kryštof na otce Adama zpřímá pohledně. Vrtí hlavou. Ne, musím hlídat hospodářství. Mohl by sis sem vzít Harmoniku... Pes má být na noc u boudy, otče... Aha. Otec Adam položí ruku na Kryštofovu hlavu, nepohládí ho, jen ji tak ztěžka položí. Občas to dělával, zřídka, jako by tím šetřil. Ano, děda má pravdu, Kryštofe, pes má být na noc u boudy. Otec Adam ukáže na rozehranou partii šachů na vykládaném šachovém stolku: Budeme pokračovat, Kryštofe? Někdy jindy, otče. A Kryštof konečně přejde k tomu klekátku pod velkým krucifixem. Nevidí, že se otec Adam letmo usměje. Baroko, Kryštofe, už jsem ti to říkal. Jo, otče, já vím, baroko... A pak to ze sebe konečně vysouká. Přijde k vám ještě někdy ta paní? Kryštof klouže očima po bohatě zdobeném dřevě klekátku i krucifixu nad ním. Soustředí se jenom na to, aby se tvářil naprosto lhostejně — hlavně ať to na mně nepozná. Ale otec Adam poznal. Zas se tak usměje. Myslíš tu mladou restaurátorku, Kryštofe? Jo, tu blondatou, co vám toto spravovala, otče. Otec Adam se k němu otočil zády určitě jenom proto, aby si Kryštof nevšiml, že se nemůže ubránit tomu úsměvu. Ale pak se k němu s klidnou tváří obrátí zpátky. Je hezká, že? A Kryštof na něj pohlédne a snaží se o co nejlhostejnější výraz. Hm, je. Přijde ještě někdy? A otec Adam znovu položí dlaň na jeho hlavu, ztěžka. Myslím, že ne, Kryštofe. Ta práce je hotová. Už nejspíš nikdy nepřijde.

Kryštof natáhl ruku, svého odrazu v zrcadle si vůbec ne všiml, a zlehka se dotkl toho mohutného rámu. Znovu po třiceti letech.

„Tak co vy na to, poručíku?“ uslyšel Josefa, který ho na faru doprovodil.

Právě mu vyložil vše, co se odehrálo v kapli, zatímco se Kryštof pokoušel vše utrást na místním nádražičku. A hlavně připojil i svoji teorii, kterou si doposud nechával pro sebe. Poněkud nečekanou teorií.

„Myslím, že můžete mít pravdu,“ hlesl Kryštof jakoby z dálky třiceti let.

„Posloucháte mě?“

Kryštof přešel od zrcadla k baroknímu klekátku a ke krucifixu nad ním. Zkoušel si vybavit tvář mladé restaurátorky, která se mu před třiceti lety tak líbila a kterou má už navždy spojenou s klekátkem a krucifixem.

„Jo.“

„Co na tom máte, poručíku?“

Ale nevybavil si nic. Podoba mladé ženy, kterou mu lživá paměť přihrála, byla hloupou směskou krásek z magazínů a klukovského tajemství.

„Tohle měl od nás, z Beskyd.“

„To klekátko a krucifix?“

„Jo. Našel je na faře, když přišel k nám do dědiny.“

„Takže vy to znáte...“

„Ve stínu toho klekátku a krucifixu jsem vyrostl. Taky tohohle zrcadla a šachovýho stolku.“

„Copak to si kněz může vzít s sebou, když odchází na jinou faru?“ Josef přejížděl prsty po bohatých růžích, kterými je klekátko zdobeno a které kdysi, před spoustou let, sloužily na půdě fary jako držák předního kola bicyklu značky Eva.

„Myslím, že nemůže,“ řekl Kryštof. „Ale otec Adam si to vzal a udělal dobře.“

Josef si teď prohlížel krucifix. Téměř se ho už dotkl, ale nakonec ruku ostýchavě stáhl.

„Jak jsem řekl, kapitáne. Může to být tak, jak jste říkal. — Mohli zvon vyměnit. A to, co teď v kapli stojí na podlaze — je podvrh. Falzum.“

„Ale pokud tomu tak je, mohlo by to znamenat...“ Josef se na něj zadíval pohledem, jakým nám konvence poroučí dívat se na ty, jimž můžeme způsobit bolest.

„Mohlo by to znamenat,“ dokončil Kryštof, „že otec Adam mohl vraha znát. Nebo toho, kdo ho poslal. A taky by to mohlo znamenat, že o krádeži zvonu věděl dopředu. A možná ji dokonce inicioval.“

„Ano, přesně tak.“

„Protože jinak by prostě zvon ukradli — a necpali by tam místo něho jinej, že jo. Proč by to dělali? Takhle by si kostelník nejspíš ráno všiml, že tam zvon není, zavolal by policajty, vy byste začali vyšetřovat — a milej zvon by byl už bůhví kde. Nejspíš v cizině. Každopádně něco takovýho se krade na objednávku, jak oba víme. A navíc — to, co tam viselo, je na první pohled na chlup stejné jako originál. Vždyť odlít něco takovýho není jen tak. To musí být dost drahá záležitost. A když ani milá kunsthistorička na první pohled nic nepoznala — museli odvést dobrou práci. Znovu se ptám, proč? Aby se na ně nepřišlo? Ne, to neseď. Přespříliš drahé krytí. To neseď.“

„Myslím si to samé,“ souhlasil Josef. „Ale taky by to mohlo vysvětlovat, proč šel v noci do kostela.“

„No, tím si nejsem tak úplně jistej. Tomu právě pořád moc nerozumím, kapitáne.“

Josef se na Kryštofa tázavě zadíval a pak přešel k oknu. Mezi větvemi starého dubu, které se skoro dotýkaly skla, proklouzávalo slunce. Díval se, jak se chvěje na nehybných listech. Nepatrně.

„Třeba chtěl být u toho, až budou zvon vyměňovat,“ řekl. „Aby bylo všechno tak, jak se dohodli, aby tam něco nerozmlátili nebo neukradli ještě něco dalšího. Třeba.“

Protože stál čelem k oknu a na Kryštofa se nedíval, nemohl vidět, že Kryštof sice pozorně poslouchá, ale k tomu ještě mlčky kroučí nesouhlasně hlavou.

„Nebo tam přišel neplánovaně.“

„Jo,“ přikývl Kryštof. „Neměl tam co dělat.“

Josef se po něm otočil.

„Proč by ho jinak zabíjeli, že?“

„Přesně tak,“ řekl Kryštof. „To první, co jste říkal, nesedí, kapitáne.“

„Ano, asi to nesedí,“ souhlasil Josef. „Proč jinak to všechno: falzum zvonu, profesionální zlodějina a tak dál, když pak za nimi šel do kostela a riskoval, že ho někdo z vesnice uvidí...“

„Pokud je zvon falzum,“ řekl Kryštof, „tak to podle mého může znamenat tohle: Dali si tuhle strašnou práci asi proto — aby spíš než sebe kryli otce Adama. Dostat se k materiálům o originálním zvonu — obrazovým i textovým — nemůže být v blbém věku informací moc složitý. Každý si může zjistit všechno, a nikdo neví nic.“

Josef se na Kryštofa díval, jako by přemýšlel, jak to myslí. Ale nepřemýšlel, věděl, jak to myslí. Kryštof mu pohled oplácel, a co si myslí Josef, mu bylo fuk.

„Ale pár věcí v tom falíruje, že, poručíku?“

„Jo.“

„Třeba cena,“ řekl Josef a tázavě se na Kryštofa zadíval.

„To už jsem říkal,“ odpověděl Kryštof a čekal, co bude dál.

„Odlít takový zvon stojí peníze...“

„Prachy, kapitáne. Spíš prachy. Asi velký. Nekřesťansky drahé krytí.“

„To se přece nemůže vyplatit, co?“ ujišťoval se Josef.

„Já nevím,“ usmál se Kryštof. „Asi může.“

„Zaplatit materiál, sochaře, který udělá zdobení, dílnu, která to odlije...“

„Velký prachy,“ zopakoval Kryštof. Pak dodal: „Otec Adam na tom možná trval: Prodám vám zvon, ale uděláte repliku. Jinak nic nebude. A kdyby náhodou zvon jednou v noci zmizel, pokud byste mě chtěli obejít — jste první na ráně. Jediní podezřelí.“

„Možná,“ přikývl Josef. „Řekněme, že ano.“

„I když si neumím představit,“ dodal ještě Kryštof, „jak se otec Adam s někým takhle baví.“

„Je mi líto, poručíku, ale nejspíš to uměl.“

„To vám nemá být proč líto — asi to fakt uměl,“ poznamenal Kryštof. „Jestli je zvon opravdu falzum, tak celou transakci nejspíš inicioval on. Jak jsem řekl: Zloděj by prostě vypáčil kapli, zvon ukradl a nazdar. Musel mít důvod. Myslím otec Adam.“

„Vím, koho myslíte.“

„Důvod jak bejk. Prachy. Potřeboval velký prachy.“

„To už jste říkal,“ poznamenal Josef suše.

„Ne, říkal jsem, kapitáne, že odlití zvonu stojí velký prachy. Tohle jsou jiný velký prachy.“

„Aha. Tak dál!“

Teprve teď si Kryštof prohlédl sám sebe v zrcadle: Vyholená hlava, což nesouvisí s módou ani ničím podobným, jenom s trojnásobnou pleší nad čelem, na temeni a v týle, ta poslední je komická, poněvadž má velikost mexického dolaru. Ostré a dlouhé vrásky kolem úst a zřetelné kruhy pod očima, jež nemají co dělat s nevyspáním. Stará kožená bunda, která hodně pamatuje a ještě hodně pamatovat bude. A taky černé tričko s bílým nápisem, podle nějž mohou mrtví tančit, no, doufejme, otče.

„Šel tam proto,“ vyslovoval Kryštof pomalu a nespouštěl oči ze svého zrcadlového odrazu, „aby to zrušil, aby je zastavil. Rozmyslel jsem si to, hoši, byl to omyl, chápete, já se spletl, dohoda neplatí, je mi líto, omlouvám se a tak dál. Hoši to pochopili po svém a odpověděli mu dvěma ranami francouzákem. Tak.“

„Aha,“ řekl Josef a dodal: „Hm.“

„Žádněj jinej důvod k tomu, aby lezl v noci do kostela, neměl. Kdyby někoho nebo něco zahlídl, třeba světlo, a nevěděl by, o co jde — zavolal by policajty. Nešel by tam. Nebyl padlej na hlavu. Já bych je zavolal, vy byste je zavolal...“

„Majer by je možná nezavolal,“ namítl Josef.

„Majer je idiot.“

„Není, poručíku.“

„Jak myslíte. Nechte udělat testy. Jestli je to falzum, tak je motiv jasnej. Pak se uvidí.“

Josef přikyvoval.